

CD HEDENDAAGS

Alchemie en opera
Guido Morini

Hoe veel huisgezinnen in Vlaanderen hebben geen pot sanseveria's (vrouwentongen) voor het raam staan? De naam *sansevieria trifasciata* verwijst – wellicht, want het was nooit duidelijk – naar Raimondo di Sangro (1710-1771), de prins van San Severo. Dat was een vreemde, bij ons volstrekt onbekend figuur.

De prins stond bekend als alchemist. Hij behoorde ook tot een vrijmetselaarsloge die door de paus persoonlijk in de ban van de Kerk werden gedaan. De prins van San Severo zou erin geslaagd zijn menselijk bloed na te maken. Hij was echter een typische figuur van de vroege Verlichting, die belangstelling had voor wetenschappen en anatomie. Hij hield er bijvoorbeeld een anatomische verzameling op na. Na zijn dood vernietigden zijn nazaten echter, uit angst voor eventuele maatregelen vanwege de Kerk, al zijn manuscripten. Daardoor bleef zijn faam als alchemist wel levendig.

Guido Morini is een heden-

daagse componist die terugrijpt naar muzikale stijlen uit het verleden, vooral dan uit de zeventiende en de achttiende eeuw. Samen met de beroemde Brits-Italiaanse tenor Marco Beasley vormt hij een artistiek tweespan. Dat tekende, met het ensemble Accordone, voor meerdere fantastische producties.

Solve et coagula (los op en breng samen) is een van de kernzinnen uit de alchemie. Het is meteen ook de titel van een mini-opera van de hand van Beasley op muziek van Morini. Het muziekgezelschap is uitermate sober gehouden: enkele strijkinstrumenten, theorbe en klavecimbel. Morini legt een rechtstreeks verband tussen het verhaal dat zich afspeelt in de achttiende eeuw en de muziekstijl.

Volgens Guido Morini is het werk, dat door slechts één zangstem (die van Marco Beasley) wordt gedragen, hoogst hedendaags. Desalniettemin noemt hij de barokmuziek de matrix (de kiemlaag) waarin hij werkt, ook al gebruikt hij alle muzikale kennis van vandaag.

Wie vertrouwd is met het werk van componist zowel als van zanger hoort meteen de hun typerende sound. Deze opname wil een hele beelden- en klankenwereld oproepen. Dat gebeurt met veel succes. Wat wil je, met zo'n mysterieus onderwerp als alchemie? (EDS)

Guido Morini, *Solve et coagula*, door Accordone & Marco Beasley (tenor), Alpha 537, 20,25 euro.

CD KLASSIEK

Eeuwig meesterwerk
Johann Sebastian Bach

Sommige werken zijn heuse sijkpunten in de muziekgeschiedenis. Zo'n werk is alleszins *Das wohltemperierte Klavier* (letterlijk het degelijk gestemde klavier) van Johann Sebastian Bach (1685-1750). De wat vreemde titel slaat op de wijze van stemming van het gebruikte instrument.

Das wohltemperierte Klavier bestaat uit twee cycli, met voor elke majeur- en mineurtoonsoort een prelude gevolgd door een fuga. Tweemaal 24 werken dus, verdeeld over twee 'boeken'. Vandaag wordt het werk meestal uitgevoerd op piano, al werd het wel degelijk gecomponeerd voor kla-

vecimbel. Muziekhistorici veronderstellen dat het geen doelbewust gecomponeerd geheel is, maar bestaat uit stukken die Bach gebruikte tijdens lessen klavecimbel, indertijd het belangrijkste toetsinstrument.

Het eerste deel zag waarschijnlijk al in 1722 het levenslicht, dus vóór Bach verhuisde naar Leipzig. Oudere versies zijn te vinden in het *Klavierbüchlein* dat bestemd was voor Bachs zoon Wilhelm Friedemann. De oude Bach bleef ook in Leipzig alles herwerken. Omstreeks 1741 schreef hij het tweede deel uit.

We zijn het gewend dit werk op piano te horen vertolken. John Butt maakt met kennis van zaken van het klavecimbel een hedendaags instrument. (EDS)

Johann Sebastian Bach, *The Well-tempered Clavier*, door John Butt (klavecimbel), 2 cd's, Linn Records, CKD463, 40,45 euro.

BOEK ACTUALITEIT

De president achterna
Bart Aerts

Tijdens een informele bijeenkomst in november 2009 van Europese staatshoofden en regeringsleiders benoemden Herman Van Rompuy tot eerste vaste voorzitter van de Europese Raad. „Als iemand weet hoe je België moet regeren, kan die zeker de Europese Unie leiden”, was een gevleugelde uitspraak. De

vijf jongste jaren aan de top van de Europese instellingen waren voor de Vlaams-Brabantse professor-zoon dan ook de afsluiting van een rijk gevulde politieke carrière.

VRT-journalist Bart Aerts volgde met de camera Herman Van Rompuy tijdens het laatste jaar van diens loopbaan. Over het geen hij in de coulissen van de macht beleefde, schreef hij dit boek. Centrale passage in uitzending en boek is het moment waarop de Europese president en zijn familie naar Aken trekken voor de overhandiging van de prestigieuze Karlspreis.

Geeft dit toegankelijke boek een beter beeld op een als integer bekend staande politicus, dan kan niet hetzelfde worden gezegd over de coulissen van de Europese politiek. Tegenover de journalist verwoordt Van Rompuy wel zijn drijfveren, kennis en ervaring. Hij oordeelt nuchter, ook over zichzelf. „Politiek is een heel competitieve wereld”,

zegt hij. „Het zijn allemaal ego's. Wellicht ben ik dat ook. Iedereen wil zijn plaats onder de zon. Politici zijn veel met zichzelf bezig.”

Van Rompuy verliet de EU, maar het zwarte gat wenkt niet. De agenda van de gewezen premier en president is nog maandenlang volgeboekt. Lezingen in parochiezalen schuwt hij alvast niet. Bart Aerts: „Van de vergadertafel met wereldleiders naar het podium van de parochiezaal, het is een stap die alleen Herman Van Rompuy kan doen.” (EDS)

Bart Aerts, *Een jaar in het spoor van Herman Van Rompuy*, Van Halewyck, Leuven, 2014, 264 blz., 22,50 euro, ISBN 978 94 6131 328 7.

BOEK CULINAIR

Culinair erfgoed
Jeroen Meus

Of nu Jeroen Meus dan wel Pascale Naessens de meeste kookboeken verkoopt in Vlaanderen, daar liggen wij niet wakker van. De markt van de kookboeken heeft haar verzadigingspunt nog steeds niet be-

reikt. Dat wij bekend staan als een volk van Bourgondiërs, zal daar zeker ook wel mee te maken hebben.

Vol-au-vent, konijn met pruimen, balletjes in tomatensaus, fishsticks, chocolademousse. Wie kent die gerechten niet? Maar hoe bereid je ze? Na vijf voorgaande boeken geeft Jeroen Meus zijn zesde *Dagelijkse kost* de ondertitel *Mijn 200 klassiekers* mee. Het gaat dan ook om heuse klassiekers die door deze televisiekok in een hedendaags jasje werden gestoken.

In het eerste deel legt Jeroen Meus begrijpelijk uit hoe je bepaalde basisbereidingen en sausen klaarmaakt. Dan volgen meer dan vierhonderd bladzijden met de lekkerste recepten, onderverdeeld in overzichtelijke hoofdstukken, waaruit je een keuze zal moeten maken.

De recepten zijn, zoals we gewend zijn van Meus' televisieuitzendingen, eenvoudig te bereiden. Met ingrediënten die je zonder veel moeite overal vindt, tover je binnen de kortste keren de lekkerste gerechten op tafel. Vergeet de servetten maar, want je disgenoten zullen achteraf de vingers aflikken. (PC)

Jeroen Meus, *Dagelijkse kost. Mijn 200 klassiekers*, Van Halewyck, Leuven, 2014, 464 blz., 29,95 euro, ISBN 978 94 6131 323 2.

BOEK GESCHIEDENIS

Bloed in de Ardennen
Peter Schrijvers

Van 16 december 1944 tot 25 januari 1945 voerde het Duitse leger zijn laatste grote offensief tijdens Wereldoorlog II. Het zogeheten Ardennenoffensief was het plan van Adolf Hitler persoonlijk om de meest noordelijke troepen van de geallieerden af te snijden van hun bevoorradingslijnen en met pantsertroepen dwars door de Ardennen de haven van Antwerpen te bereiken en in te nemen. Het plan mislukte, maar daarmee werd de aanval op Duits grondgebied met zes weken uitgesteld.

Voor de Amerikanen leden zware verliezen. Negentiendui-

zend soldaten sneuvelden, bij wie heel wat jongens zonder gevechtservaringen. Vooral de Slag om Bastogne (Bastenaken) zou grote faam verwerven. Amerikaanse troepen zaten ingesloten in een saillant. Ze moesten worden ontzet door het derde leger van de legendarische Amerikaanse generaal Patton.

De uit Hasselt afkomstige historicus Peter Schrijvers, die in het Australische Sydney Amerikaanse geschiedenis doceert, doceerde als militair historicus in Ohio. De krijgshandelingen van de Tweede Wereldoorlog vormen zijn geliefd onderwerp. Op basis van archiefonderzoek in België zowel als in de Verenigde Staten en ooggetuigenverslagen borstelt hij een bijzonder genuanceerd historisch 'tableau' van de beruchte slag.

De kleinste details, de meest bijzondere momenten van de slag – er ontgaat Schrijvers weinig. Het is bij wijlen bloedstollend en schrijnend, maar dat neemt niet weg dat het een uitermate spannend en boeiend verhaal is, boeiender dan de fictie die er over de Tweede Wereldoorlog bestaat.

De insteek is opmerkelijk Belgisch-Amerikaans: alle krijgsverrichtingen worden door die

bril bekeken. Schrijvers vertelt ook niet wat er met de betrokken Duitse legereenheden gebeurde na afloop van het offensief. De SS-elitedivisies kregen de opdracht zich dood te vechten aan de Oeder om de Russische opmars te stuiten. De reguliere soldaten verdedigden in 1945 de Rijn en kwamen in Amerikaanse verzamelkampen terecht, vaak in huisveringwekkend ellendige omstandigheden. De bij de slag betrokken Duitse generaal Hasso von Manteuffel (1897-1978) werd dan weer de defensie-expert van de Duitse liberale partij FDP en was ook parlementslid in de Bondsrepubliek. (EDS)

Peter Schrijvers, *Bastogne. De grootste slag om de Ardennen*, Manteau, Antwerpen, 2014, 350 blz., 24,99 euro, ISBN 978 90 2233 000 5.